

εκδδα

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Οργάνωση των Συστημάτων Πολιτικής Προστασίας

Ασπασία Καραμάνου

Πολιτικός Μηχανικός, Msc

Πολιτική Προστασία, Phd

aspasia.karamanou@patt.gov.gr

www.facebook.com/ppattikis/
www.facebook.com/group/pppatt

Καταστροφές & Πολιτική Προστασία

«Οι σεισμοί αποτελούν μέρος της φυσικής διαδικασίας γένεσης και εξέλιξης της γης. Είναι η διαδικασία που δημιουργήσε τα βουνά και τα δάση, τις εύφορες πεδιάδες, τις όμορφες θάλασσες και τον ορυκτό πλούτο. Συνεπώς, οι σεισμοί είναι οι εκδηλώσεις της εξαιρετικής αλλά και σπάνιας για το σύμπαν τεκτονικής δραστηριότητας (ζωντάνιας) της γης που την κάνουν πολύ φιλόξενη για τον άνθρωπο. Τη διαδικασία αυτή όχι μόνο δεν μπορούμε αλλά ούτε μας ενδιαφέρει να την αλλάξουμε. Συνεπώς τόσο η γένεση των σεισμών όσο και η εμφάνιση του ανθρώπου στη γη έχουν την ίδια αιτία.» (Παπαζάχος)

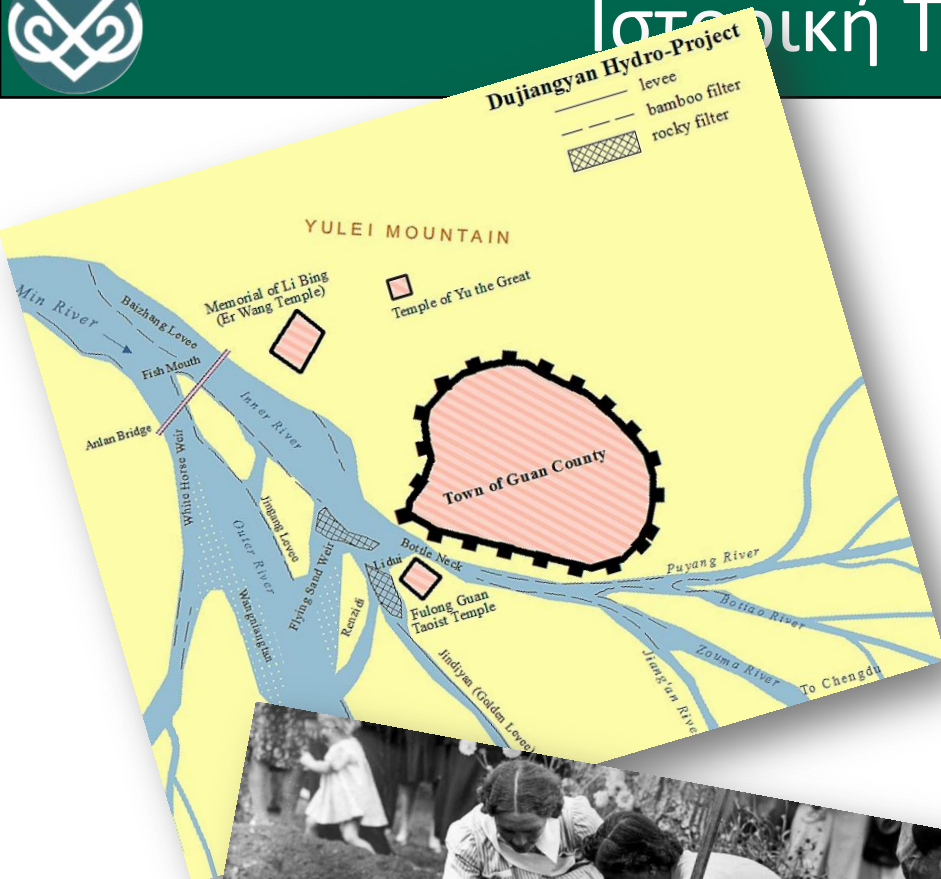

Learn the ABCs of disaster risk reduction
<http://www.unisdr.org/we/inform/terminology>

Ιστορική Τεκμηρίωση

Πολιτική Άμυνα -> Πολιτική Προστασία

Αναφέρεται στην εκτέλεση ανθρωπιστικών καθηκόντων που αποσκοπούν:

- Στην προστασία του αμάχου πληθυσμού από κινδύνους
- Την αρωγή του προκειμένου να ανακάμψει από τις άμεσες συνέπειες των εχθροπραξιών ή καταστροφών
- Παροχή προϋποθέσεων για επιβίωση

Ανθρωπιστικά καθήκοντα Πολιτικής Άμυνας

1. Προειδοποίηση
2. Εκκένωση
3. Διαχείριση των καταφυγίων
4. Διάσωση
5. Πυρόσβεση
6. Ανίχνευση και σήμανση επικίνδυνων περιοχών.
7. Απολύμανση και παρεμφερή προστατευτικά μέτρα.
8. Παροχή καταλύματος και προμήθειας έκτακτης ανάγκης.
9. Διακοπή ηλεκτρικής ενέργειας.
10. Ιατρικές υπηρεσίες - συμπεριλαμβανομένων πρώτων βοηθειών - και θρησκευτικής βοήθειας.
11. Βοήθεια έκτακτης ανάγκης για την αποκατάσταση και συντήρηση της τάξης σε περιοχές με δυσκολίες.
12. Επείγουσα επισκευή των απαραίτητων υπηρεσιών κοινής ωφέλειας.
13. Επείγουσα διάθεση των νεκρών.
14. Βοήθεια στη διατήρηση των αντικειμένων που είναι απαραίτητα για την επιβίωση.
15. Συμπληρωματικές δραστηριότητες που απαιτούνται για την εκτέλεση οποιονδήποτε από τα προαναφερθέντα καθήκοντα.

*(Άρθρο 61 του Συμπληρωματικού
Πρωτόκολλου Ι/1977, της 4ης
Σύμβασης της Γενεύης, 1949, περί
προστασίας των πολιτών σε
καταστάσεις πολέμου)*

Πολιτική Άμυνα vs Πολιτική Προστασία

Στρατιωτικά συστήματα για προστασία αμάχου πληθυσμού από τις συμφορές του πολέμου και καταστροφών

- Στρατιωτικοί κανονισμοί και αυταρχικές μορφές διοίκησης.
- Περιορισμοί ατομικών δικαιωμάτων, κίνδυνος καταχρηστικών συμπεριφορών.
- Μειωμένο ενδιαφέρον σε περιστατικά που δεν συνδέονται με την εμπόλεμη κατάσταση.
- Χρήση των οργανώσεων πολιτικής άμυνας για στρατιωτικούς σκοπούς ή για θέματα ασφάλειας.
- Αυτονομία σε πόρους

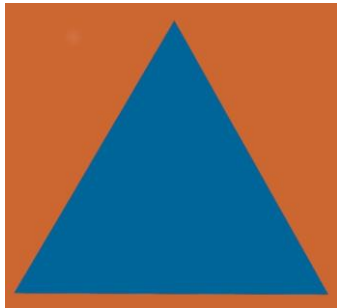
VS

Πολιτικά συστήματα για την προστασία του πληθυσμού, από καταστροφές και λοιπές έκτακτες ανάγκες κατά τη διάρκεια της ειρηνικής περιόδου

- Συμμετοχικότητα στη λήψη των αποφάσεων. Ανταλλαγή πληροφοριών και αμοιβαία συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων.
- Προάσπιση ατομικών δικαιωμάτων.
- Αποδοτικότητα, ευελιξία.
- Υπευθυνότητα και ευαισθησία στις ανάγκες των πληγέντων.

Το Διεθνές Έμβλημα

«Το διεθνές διακριτικό σήμα της πολιτικής άμυνας είναι ένα ισόπλευρο μπλε τρίγωνο σε πορτοκαλί φόντο όταν χρησιμοποιείται για την προστασία των οργανώσεων πολιτικής άμυνας του προσωπικού τους, των κτιρίων και των υλικών τους καθώς και τα για τα πολιτικά καταφύγια»
(Πρωτόκολλου Ι/1977, Άρθρο 66 - Παράγραφος 4)

Το νέο έμβλημα του ICDO η υιοθέτηση του οποίου εγκρίθηκε στη 13η Γενική Συνέλευση του με μια τροποποίηση στο «στέμμα» που αποτελείται από φύλλα ελιάς, σύμβολα ειρήνης.

(ICDO, 1998)

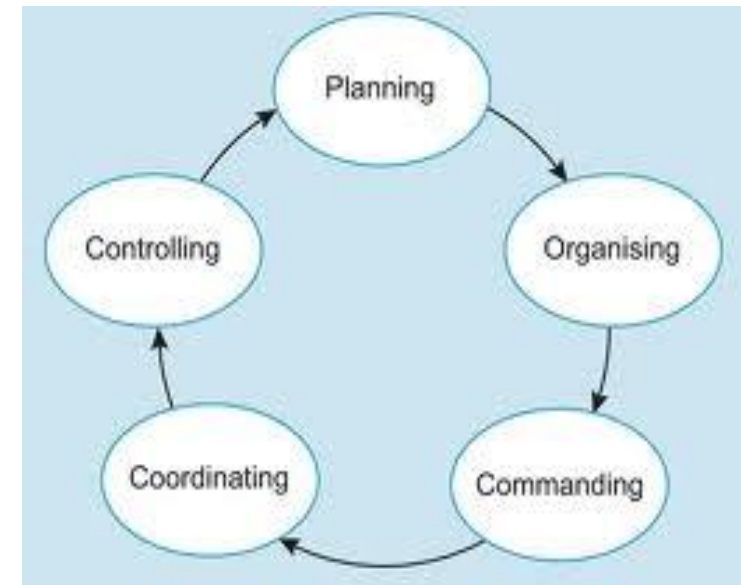
Το διακριτικό σήμα υιοθετήθηκε στο Ελληνικό Σύστημα Πολιτικής Προστασίας.
(ΥΑ 1299/2003)

Βασικές Λειτουργίες Διαχείρισης

- **Οργάνωση**: Βασικά στοιχεία της εσωτερικής οργανωτικής δομής όπως εργαζόμενοι, υλικοί πόροι, χρηματοδότηση .
- **Σχεδιασμός**: Καθορισμός στόχων και εξεύρεση εναλλακτικών λύσεων και διατύπωση πρόβλεψης ως προς τα αποτελέσματα που αναμένονται .
- **Διοίκηση**: Καθοδήγηση και εποπτεία του ανθρώπινου δυναμικού και των αρμοδιοτήτων τους.
- **Συντονισμός**: Εναρμόνιση όλων των δράσεων του οργανισμού προκειμένου να διευκολυνθεί η ομαλή λειτουργία του προς την επίτευξη των στόχων του.
- **Έλεγχος**: Επαλήθευση αν όλα έγιναν σύμφωνα με το σχεδιασμό και τις αποδεκτές αρχές.

Βασικές λειτουργίες του management κατά (Fayol) (γνωστές και με το ακρωνύμιο POCCC

1.Συντονισμού (Coordination Organizations)

2.Προστασίας (Protection Organizations)

3.Υποστήριξης και Αποκατάστασης (Maintenance and Restoration Organizations)

4.Πρόνοιας (Welfare Organization) [Ross,1978]

		Καθήκοντα	
		Τυποποιημένα (Regular)	Μη τυποποιημένα καθήκοντα (Non regular)
Εμπειρία	Μεγάλη (old)	Καθιερωμένες <i>(established organizations)</i>	Εκτεταμένες <i>(extending organizations)</i>
	Μικρή (new)	Επεκταμένες <i>(expanding organizations)</i>	Αναφαινόμενες <i>(emergent organizations)</i>

[Dynes & Quarantelli, 1968]

Κατευθύνω δραστηριότητες, που προέρχονται από διαφορετικά άτομα ή φορείς, προς ένα κοινό στόχο, με τέτοιο τρόπο ώστε η μία δραστηριότητα να συμπληρώνει την άλλη ή να τη συνεχίζει. (Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής Γλώσσας)

Καθημερινή λειτουργία

- Συνεργασία με γνωστά άτομα
- Συντονισμός κυρίως εντός φορέα
- Υλοποίηση οικείων δράσεων και διαδικασιών
- Επικοινωνία που περιορίζεται στο εσωτερικό της υπηρεσίας ή/και του Φορέα
- Υποδομές ανέπαφες (δίκτυα επικοινωνιών, ηλεκτρισμού κλπ)
- Χρήση οικείας ορολογίας στην επικοινωνία

Κατάσταση έκτακτης ανάγκης/καταστροφή

- Συνεργασία με άγνωστα άτομα
- Συντονισμός εντός του Φορέα και μεταξύ Φορέων
- Υλοποίηση νέων ή/και μη συνηθισμένων δράσεων
- Επικοινωνία με άλλες Υπηρεσίες και Φορείς – Υπερφόρτωση πληροφοριών
- Υποδομές που μπορεί να έχουν διακοπεί ή να μην λειτουργούν κανονικά
- Επικοινωνία με προσωπικό που χρησιμοποιεί διαφορετική ορολογία

Συντονισμός (Coordination): η οργάνωση, προτεραιοποίηση και παρακολούθηση των απαιτούμενων δράσεων, καθώς και η εξασφάλιση της διαλειτουργικότητας, της εφαρμογής των κανόνων επιχειρησιακής δράσης και της συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων για την επίτευξη κοινού σκοπού. (Ν. 4662/2020)

Σχεδιασμός/Προγραμματισμός

Σχεδιασμός **VS** Σχέδιο
*plans are nothing
planning is everything*

Γραπτό ή κωδικοποιημένο σχέδιο -> ως ένα είδος συμφωνίας μεταξύ των εμπλεκόμενων δυνάμεων που δραστηριοποιούνται σε μια καταστροφή ή κατάσταση έκτακτης ανάγκης προκειμένου να εξασφαλισθεί η ουσιαστική και αποτελεσματική απόκριση.

Σχεδιασμός -> Στενή σύνδεση με την επιστήμη της δημόσιας πολιτικής, λήψης αποφάσεων και στρατηγικών για τον καθορισμό των στόχων, της πορείας δράσης και των μέσων για την επίτευξή τους.

6ετής Εθνική Πολιτική για τη Μείωση Κινδύνου Καταστροφών

Σχέδιο ενεργειών που καθορίζει σε εθνικό επίπεδο τους τελικούς και ενδιάμεσους στόχους για τη μείωση της διακινδύνευσης από καταστροφές, καθώς και τους αντίστοιχους δείκτες αξιολόγησης και τα χρονοδιαγράμματα. Περιλαμβάνει όλες τις απαραίτητες ενέργειες, διαδικασίες και τα προγράμματα που αφορούν όλες τις φάσεις του κύκλου καταστροφών και ειδικότερα την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση, αποκατάσταση, καθώς και την ανατροφοδότηση του σχεδιασμού σε τοπικό και εθνικό επίπεδο για τη μείωση του κινδύνου και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας.

3ετής Εθνικός Σχεδιασμός Πολιτικής Προστασίας

Περιλαμβάνει το σύνολο των δράσεων πολιτικής προστασίας που αφορούν όλες τις φάσεις του κύκλου καταστροφών σε εθνικό επίπεδο. Η κατάρτιση του προγράμματος Εθνικού Σχεδιασμού πραγματοποιείται σύμφωνα με το πρόγραμμα της Εθνικής Πολιτικής για τη Μείωση του Κινδύνου Καταστροφών και εντός των προβλεπόμενων ορίων αυτής.

Σχέδια έκτακτης ανάγκης

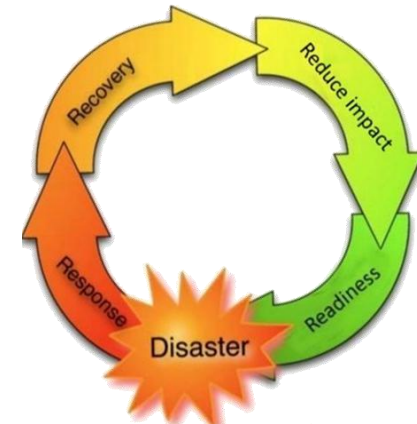
Ο τρόπος με τον οποίο θα επιλύσουμε ένα πρόβλημα που έχει εκδηλωθεί ή θα αντιμετωπίσουμε μια κατάσταση που θα προκύψει στο μέλλον.

Σχέδια έκτακτης ανάγκης (emergency response plan).

Σχέδια δράσης (action plan)

Είδη Σχεδίων Έκτακτης Ανάγκης

- Διακινδυνικό (multi-hazard EOP)
- Αυτοτελές (single hazard EOP)

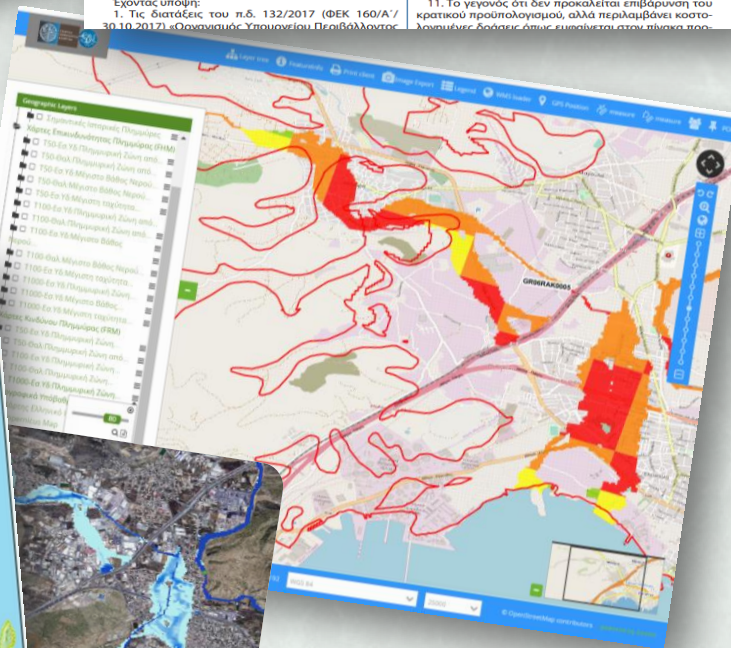
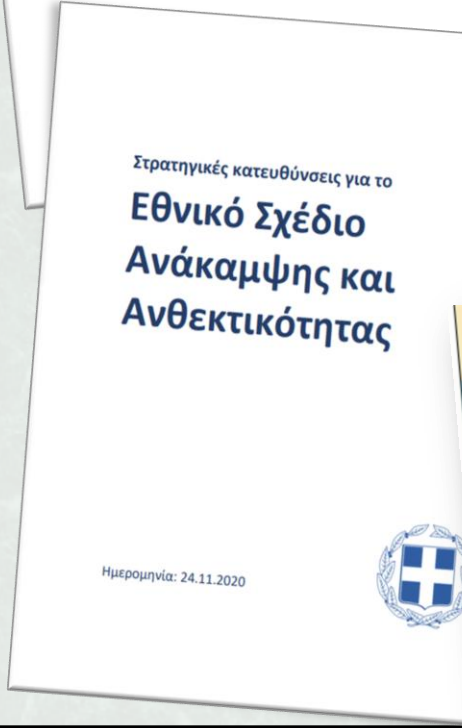
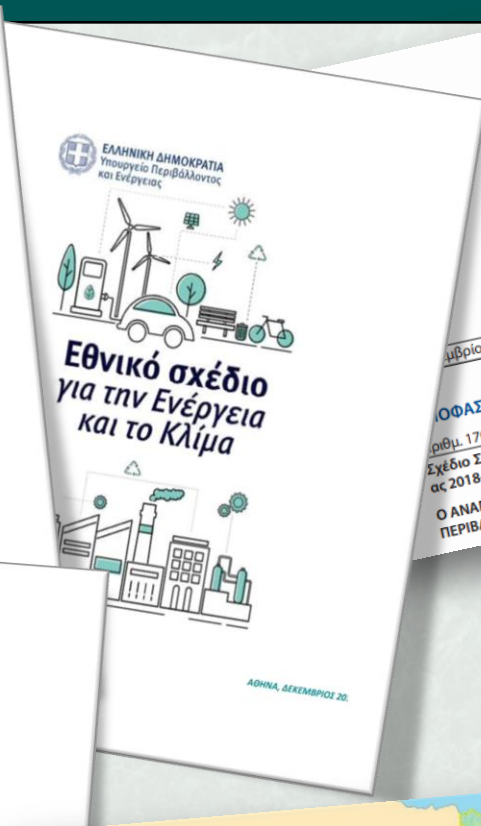
Σχέδιο καλούμε ένα επίσημο κείμενο συμπεφωνημένων ρόλων, αρμοδιοτήτων, στρατηγικών, συστημάτων και ρυθμίσεων.

- ✓ Εστιάζει σε γενικές αρχές
- ✓ Εμπεριέχει το κατάλληλο μίγμα σαφούς πρόβλεψης, αυτοσχεδιασμού και ευελιξίας
- ✓ Βασίζεται σε έγκυρη πληροφορία και επιστημονική γνώση
- ✓ Συνδέει με ικανοποιητικό τρόπο τις δράσεις κατά τη φάση της αντιμετώπισης με τις δράσεις κατά τις φάσεις της αποκατάστασης και της πρόληψης
- ✓ Στοχεύει στην μείωση των αγνώστων σε προβληματικές καταστάσεις
- ✓ Στοχεύει στο να οδηγεί τις κατάλληλες ενέργειες στον κατάλληλο χρόνο
- ✓ Είναι μια συνεχή διαδικασία
- ✓ Είναι μια εκπαιδευτική δραστηριότητα
- ✓ Δεν είναι διαχείριση

EOP: Emergency Operations Plans

Μείωση του Κινδύνου Καταστροφής/Πρόληψη & Εξάλειψη των Επιπτώσεων Πολιτικές

Τα ανθρωπιστικά καθήκοντα της Πολιτικής Άμυνας

Ανθρωπιστικά καθήκοντα Πολιτικής Άμυνας

1. Προειδοποίηση
2. Εκκένωση
3. Διαχείριση των καταφυγίων
4. Διάσωση
5. Πυρόσβεση
6. Ανίχνευση και σήμανση επικίνδυνων περιοχών.
7. Απολύμανση και παρεμφερή προστατευτικά μέτρα.
8. Παροχή καταλύματος και προμήθειας έκτακτης ανάγκης.
9. Διακοπή ηλεκτρικής ενέργειας.
10. Ιατρικές υπηρεσίες - συμπεριλαμβανομένων πρώτων βοηθειών - και θρησκευτικής βοήθειας.
11. Βοήθεια έκτακτης ανάγκης για την αποκατάσταση και συντήρηση της τάξης σε περιοχές με δυσκολίες.
12. Επείγουσα επισκευή των απαραίτητων υπηρεσιών κοινής ωφέλειας.
13. Επείγουσα διάθεση των νεκρών.
14. Βοήθεια στη διατήρηση των αντικειμένων που είναι απαραίτητα για την επιβίωση.
15. Συμπληρωματικές δραστηριότητες που απαιτούνται για την εκτέλεση οποιονδήποτε από τα προαναφερθέντα καθήκοντα.

Λειτουργίες Υποστήριξης Έκτακτης Ανάγκης

α/α	Λειτουργίες Υπηρεσιών Έκτακτης Ανάγκης	Συντονιστής
# 1	Μεταφορές	Τμήμα Μεταφορών
# 2	Επικοινωνίες	Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας Εθνικό σύστημα επικοινωνιών
# 3	Δημόσια Έργα και Μηχανική	Υπουργείο Άμυνας / Σώμα Μηχανικών Στρατού
# 4	Πυρόσβεση	Πυροσβεστική
# 5	Πληροφόρηση και Προγραμματισμός	FEMA
# 6	Αρωγή Πληθυσμού (μαζική περίθαλψη, επείγουσα βοήθεια, προσωρινή στέγαση κλπ)	FEMA
# 7	Εφοδιαστική	Διοίκηση Γενικών Υπηρεσιών & FEMA
# 8	Δημόσια Υγεία και Ιατρικές Υπηρεσίες	Υπουργείο Υγείας
# 9	Έρευνα και Διάσωση πληγέντων	FEMA
# 10	Διαρροή πετρελαίου ή επικίνδυνων υλικών	Οργανισμός Προστασίας του Περιβάλλοντος
# 11	Γεωργία και Φυσικοί Πόροι	Τμήμα Γεωργίας
# 12	Ενέργεια (ραδιολογικά/πυρηνικά)	Υπουργείο Ενέργειας
# 13	Δημόσια Τάξη και Ασφάλεια	Τμήμα Δικαιοσύνης
# 14	Μακροπρόθεσμη ανάκαμψη της πληγείσας περιοχής	ΕΘΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΑΜΨΗ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ
# 15	Εξωτερικές υποθέσεις	Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας

**Εθνικό Πλαίσιο Απόκρισης (National Response Framework/NRF, 2016) –
15 Λειτουργίες Υποστήριξης Έκτακτης Ανάγκης**

<https://www.fema.gov/>

- 1.Τεχνολογία και σχεδιασμός
- 2.Υγεία, πρόνοια και Κτηνιατρική βοήθεια
- 3.Μέσα ενημέρωσης και πληροφορίες
- 4.Εθελοντές
- 5.Μέσα και υλικά
- 6.Μεταφορές, κυκλοφορία και οδικές συνθήκες
- 7.Τηλεπικοινωνίες
- 8.Βασικές υπηρεσίες
- 9.Απογραφή και αξιολόγηση ζημιών
- 10.Επιχειρησιακές δομές
- 11.Τοπικές αρχές
- 12.Επικίνδυνα Υλικά
- 13.Παροχή βοήθειας στον πληθυσμό
- 14.Συντονισμός επιχειρησιακών κέντρων

Μέθοδος Augustus Υποστηρικτικές Λειτουργίες

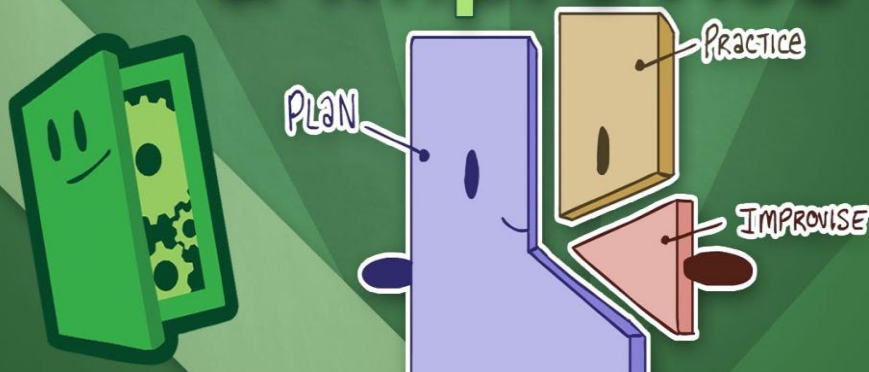
*«Όσο πιο περίπλοκο είναι ένα
πρόβλημα τόσο απλούστερη πρέπει
να είναι η λύση»*
Αυτοκράτορας Καίσαρας Αύγουστος

Σχεδιασμός **vs** Αυτοσχεδιασμός

Plan, Practice & Improvise

όχι «αδύναμος κρίκος»
αλλά «θεμελιώδης λίθος»

- ✓ Ευελιξία και προσαρμοστικότητα στις μεταβαλλόμενες και απρόβλεπτες καταστάσεις

όχι «τι θα έπρεπε να γίνει»
αλλά «τι πρέπει να γίνει»

